Griseldis og
En Doctors Daatter
(Fragmant)

Hamburg s. a.

DA BOX

nes
ge h
aller
dis
oc æ
ffruer
kom/
oc her
lig oc
lig/ o
stor fr
it/oc d
saa st
de ken
hygge
wdi h
hun oc
stillede
len/oc
ge ord
sendst
effter
kit gl
Barn

[illegible]
nes ord oc forstand/ at hun da kunde dra
ge huer mand til hendis kierlighed/ icke
allene i deris land/ mē wdi alle omligen-
dis Stæder/ vaar hennes naffn løfftig
oc ærlig/ saa at mange Fruer oc Jom-
ffruer oc Herremende oc andre til henne
kom/ at de motte see hennes sæder/ tuct
oc herlighed. Saa fryet Her Volter/ ner
lig oc ydmigelig/ men lyckelig oc mercke-
lig/ oc vaar altid æret wdi sit huff met
stor fred/ leffde hand met syne vndersaa-
te/ oc de loffuede hans visshed/ ath hand
saa stor dygder vnder fattige klæder haff
de kent. Oc vaar hun icke allenište om-
hyggeligt til det som til husit hørde/ men
wdi hendis Herris frauerelse / forstande
hun oc foresaa alle embede wdi landit/ oc
stillede mange tuist oc tuedract blant Ade
len/ oc andre/ met hendis visshed oc klo-
ge ord/ at huermand sagde/ hende at vere
sendfra Himmelen til dem/ oc icke lenge der
effter bleff hun singlig/ fordi bleff Fol-
kit glad/ oc begerlig at forbie den tid ath
Barnet skulde f[illegible]is/ oc Gud gaff hende
en saa-

en ſmuke ſtor Daatter (men [illegible]
helder hafft en Søn) der aff icke allene
Her Volter hendis Mand/men ocſaa al
det Folck i landet va glad oc ſom han
fick at høre Barnit græd / kom hannem
ith vnderligt ſticke i ſindet. Om det vaar
loff verd eller ey/ved ieg icke/ men ieg la
der de viſe der om ſige/ helſt fordi/at en-
dog han ſaa ſin huſtru haffue ſig kiær
oc vere dydelig/ære fuld/ oc trofaſt i alle
maade. Alligeuel vaar hans ÿdderſte be-
gere at forſøge oc friſte hende io høgere
oc mere. Han gick hemelig i Kammerit
til hende oc lod ſom han vaar vreder/han
talede til hende megit aluorlig/oc ſagde.
Griſeldis/Du vedſt vel huorledis du eſt
kommen i mit huſſ? Jeg troer oc icke ath
du haffuer forgæt din framgangne ar-
mod i huilcken du eſt opdragen/endog at
du eſt kommen til ſaa ſtor velde/vold/oc
mectighed. Du eſt mig kær nock/men mi
ne Edlinge haffue dig icke ſaa kær beſyn
derlig nu du begynder t faa børn/oc det
kunde ſaa vel ſkee/at bliffue arffuing
til landit/det er dem ick lide at de ſkul
le bliff-

leffue effter min vilie met oc Barn/men
gøre effter mit Folckis vilie/oc gøre den
ting som mig ganske suar vil bliffue/saa
at aldrig nogen ting vaar mig saa suar/
dog vilde ieg icke saadant gøre wden dit
vidskaff. Der fore vil ieg at du skalt giff
ue din vilie oc samtycke der til met tolmo
dighed/oc foruden knur/ som du loffuede
mig før end ieg tog dig til min Ecte hu-
stru. Da Griseldis dette hørde/ suarede
hun Her Volter met alsom størst tolmo-
dighed/Ey bleff rørt til nogen sorrig/ ey
til Suck/ ey Graad/eller nogen foruand
ling oc sagde/Du est min Herre/Jeg er
din Dotter/ wi ere dine/ der fore gør aff
dit egit huad du vilt/aldrig skal mig tyc-
kis ilde vere hues dig tyckis vel vere/ieg
begeer inted at haffue/Derfore befrycter
ieg mig icke at miste nogit/men dig alle-
niste haffuer ieg sterckt fæst fast mit wdi
mit hiærte/Aldrig skalt du oc nu eller no

 gen

Vortt megit glad/endog han lod sig ic-
ke mercke. Hand lod som han vaar sorig-
fuld oc bedrøffuit/oc gick der met vd fra
hende igen. Nogen føye stund der effter/
sende han til hende en sin Tienere/ huil-
cken han ganske vel betroede. Han vn-
deruiste hannem sin vilie baade om Gri-
seldis oc om barnit/ dette samme bud kom
til hende om natten oc sagde saa til hen-
de. O Griseldis min kære Frue/ieg beder
dig ydmigelig/ath du icke tager mig til-
mysticke at ieg fuldkommer den deel som
ieg er nød oc tuingder til at gøre/endog
at der er mig imod oc icke met. Du aff
din store viisdom kant vel sielff besinde
at Herrebud er høyt/ endog at du til den
ne dag sielff haffuer lidet forsøgt der af.
Min Herre haffuer strax befalit mig/at
ieg skal anamme dit Barn fra dig/Som
hand saa haffde sagt / stod hand stille oc
tiede quer/lod som hannem haffde verit
giffuit

Barnit om natte tide. Alligeuel kunde
mand icke see hende der fore enten sucke
eller græde eller i nogre made giffue sig.
Dette haffde verit megit hart for en Am
me end sige en legomlig Moder/ hun tog
sit barn til sig met glæde/ saa oc beskuede
der inderlig en føffue stund. Hun kyste
det for sin mund/ giorde det hellige Kor-
sens tegen paa barnsens bryst oc ansict.
Siden fick hun det budit oc sagde. Min
kiere Søn gack nu bort oc fuldkomme
hueff min kære herre haffuer dig befalit.
dog begerer ieg en ting aff dig/ at du saa
besteller det/ at vilde Diur oc Fugle icke
skulle fortære det arme sperlem̃ede barn/
om du kant tencke det icke er min Herre
imod. Suenden anammede Barnit oc
bar det til Her Volter/ vnderuiste hannẽ
fra første oc til siste alle tale / Huorledis
han talede til hẽnde om Barnit/ oc huor
ledis hun antuorde hannem der oppaa.

den at han fuld vel skulde formme Bar-
nit som han oc giorde. Hand suøbte det
i reene klæder/oc lagde det pyntelige ned
wdi en Korff/sætte sig paa et tamt Asen/
oc førde Barnit til Bononien til Her
Volters Søster / som vaar Greffuens
Hustru aff Pauintz / at hun skulde sam-
mee Barn opføde/met saa stor fliid/som
det haffde verit hendes egen Daatter/oc
holde hende frem wdi tucht/ ære/ oc ver-
dighed som det sig burde. Effter den tiid
gaff Her Volter inderlig acht paa Gri-
seldis Ansigt oc paa hendes ord. Menn
aldrig kunde hand andit see eller former-
eke/end hun io altid vaar /viid ith sind
met lige tiæniste. Met lige vnderdanig-
hed/met lige glædskaff / oc met lige kær-
lighed. Hun huercken sørgede eller sucke
de/eller nogen tiid rørde it blot ord
om sin Daatter siden hun
ombar hende.

Huorledis Griseldis fick en vng Søn / Oc Her Volter fremdelis fristede hende saa ydderlig som tilforn/ oc dog icke fant hoss hende andit end tolmodighed.

FIre aar der effer / Gaff Gud sin naade ath hun fødde en offuermaade deÿlig Søn til verden/ huor aff Her Volter oc alle hans venner/oc det mene folck offuer alt hans Land de finge en stor glæde/ thu aar effter hand vaar fødder oc affuant/ fick atter Her Volter i sindit at fremdelis friste sin Hustru. Hand sagde til hende. Griseldis/du haffuer vel fornummit oc forfarit/ huorledis mit Folck bekummerer oc bedrøffuer sig/fordi ath ieg haffuer tagit dig til min Hustru/ besynderligen nu du est Fructsommelig/oc alsammeest nu du haffuer faaed en Søn/deris knur oc mur kommer mig tiidt for øyen / de sige saa. Naar vort Herskaff Her Volter er døder/ da maa wi visselig formode oss Janiculus dotter Søn til en Herre offuer oss alle

At saa-

At saadant itt eddelt Landskaff bliffuer vn
dergiffuit saadan en Herre / der maa Gud
forbarme sig offuer. Saadane tale gaa
huer dag ibland Folckit. Jeg vilde fuld-
gerne leffue met fred oc god samdrect / nu
kand ieg icke for den store vbegribelig
sorg ieg hemmelig haffuer der aff. Der
fore er mig til sindet / nu at gøre ved vor
søn som ieg tilforn haffuer giort vid vor
Daatter. Dette siger ieg tilforn paa det
at du icke siden skal gremme dig / eller ta-
ge dig for nogen sorg til der fore. Denn
gode tuctig Griseldis suarede sin Herre
oc sagde. Jeg haffuer sagt / oc siger end
nu / ieg vil icke andit end du vilt. Jeg
haffuer icke andit met dette Barn / vden
alleniste at ieg vil vere / forplichtig ath
røckte det / oc haffue arbeid der met dig
til vilie / saa lenge som du vilt oc icke len-
ger. Du est beggis vor Herre. Wi høre
dig til / du maat gøre aff dit egit huad dig
selff tyckis / foruden mit vidskaff. Denn
tid ieg gick fra mine gamble Klæder aff
min Faders Huss / oc kom i dit Huss / Da
gick ieg saa vel fra min egen vilie som

fra

mit egen din vilie oc dine klæder. Oc der fore i alle maade / huad somhelst du vilt det vil oc ieg. Vaare det mueligt ath ieg altid aff mig selff viste din vilie oc begere/langt før end du skulde begere aff mig nogen vilie / Da vilde ieg i alle maade ganske gerne fuldkomme din vilie / Nu ieg det icke saa veed / Da vil ieg aligeuel efftterfølge din vilie / vere sig huad det vere kan/intet vndertagit. Om du end vilde/ ath ieg skulde gaa i døden/ da vilde ieg fuldgerne dø. Vor vilie skall aldrig nogen at skillie/huercken døden eller nogen anden ting eller creature som i verden er til. Her Volter forundrede sig saare/hand kunde oc aldrig nock forundre sig paa saadan en Quindis stadighed. Han loed som han vaar megit sorgfuld oc bedrøffuit / gick fra hende/ kallede sin forbeneffnde tro Tiænere til sig/ oc sagde til hannem. Gack til min høstru/ nu liger uis som tilforn. Siden gick hand ind til hende /han gaff sig saare oc megit yncke lig/at han skulde tuing der til aff sin

[illegible]
lige mord / hand fald paa ſine knæ for
Griſeldis/bad hende gerne met grædende
taare/at hun ſaadant ſkulde giffue han-
nem til for Guds ſkild. Oc begerer at hũ
ſkulde antuorde hannem barnet/hun tog
det deylige Barn til ſig met et vforuan-
delt anſigt/men huad i hẽdes hierte vaar
det ved icke ieg. Det Barn vaar icke
allene Moderen kiær / Men alle andre
menniſke/ſom det at ſe finge/hun ſignede
Barnit met det hellige oc verdige Kor-
ſſens tegen baade paa bryſt oc anſict/li-
geruis ſom hun tilforn giorde ved ſin
Dotter. Hun ſaa paa Barnit en liden
ſtund/ſiden bød hun det Suenden/oc ſag
de. Min gode ven/gack nu bort/ giør oc
fuldkomme hueff dig er i befalning giff-
uit/ dog nu ſom tilforn begerer ieg en
ting aff dig om ſaa maa ſkee/at vilde Di
ur oc fugle ey ſkulle fortære det edle blod/
at du vilde det ſaa beſtelle/der met aname
de Suenden barnit/oc bar det til ſin Her
re/ met vnderuiſſning paa alle ſtycker.
Her Volter f ſkrack oc forfærede ſig.
Haffde

at hun saa letferdelig antuorde sit Barn
fra sig til døden. Endog ath al den deel
som hun giorde/det giorde hun altsam̄en
aff det store kærlighed hun haffde til sin
kiere Herre/at hun i alle maade vilde eff⸗
terfylge hans vilie. Jeg ved oc icke met
huad got skiel hand kunde gøre sig vred
paa hende. Helst fordi/ath den som bud
sig selff til/ met frij vilie at gaa i døden/
om det haffde verit Herrens vilie/Huor
fore skulde hun icke antuorde fra sig hās
egit Barn/effter hans egen vilie / skulde
ieg døme der oppaa/ da viste ieg vel huē
ieg met god ræt vilde døme til skylden.
Her Volter loed strax Barnit kom̄e till
Bononien/til sin Søster met stor vaa⸗
retect. Saadane fristelser som Her Volter
begick ved sin egen Høstru/de haffde ve⸗
rit suare nock (oc alt forsuare) til denn
atstadigeste Mand i verden haffde ve⸗
rit. Mange ere de som begynde vel en
ting/Oc icke fuldkomme hende til ende/

 for

finde hede ved nogit andet sind/end hun vaar den anden tid. Hun forsøgte huer dag syn ydmighed/sin tolmodiched/oc sin tienistafftighed imod hannem/ Saa ath huercken han eller hun haffde sin egen vilie/ Men altid vaar hans vilie/ hendes vilie. Oc altid vaar hendes vilie hans vilie. Jblant Landsens Edlinge voxte saa hemelinge it ond rycte paa Her Volter/ samledis ibland det mene folck dag fra dag io meer oc meer. Huorledis han skulde haffue ladit myred sine Børn / som en Tyranne oc vchristelig Mand for sin Høstrues skyld/ fordi/ ath hun vaar en Bonde Dotter/oc fattig/Heltz fordi/ath mand icke fick børnene at see/ingen viste helder huor de vaare i verden. Saa giorde den gode Herre Her Volter sig en vgunst aff sine vndersate/ at de som altid tilforn haffde holdit hannem i stor ære oc verdighed med alsomstørst kierlighed. de motte da mellem sig selff huercken høre el-

Huorledis Her Volter framdelis friste Griseldis/met breff aff Rom/at han skulde faa sig en anden Høstru/ oc skillies ved hende.

SOm nu tolff aar vaare forledne/ fra den tiid Her Volters Dotter vaar fødder/ da wdsende hand nogre bued til Rom/oc gaff dem saa fore. At naar de komme fra Rom igen da skulde de lade som de haffde breff aff Pauen saa liudendis. At Her Volt[illegible] mectigheds oc Edelheds skyld/haffde Pauen giffuit hannem loff oc skillie sig ved sin Høstru/som vaar en bonde Dotter/Icke høybaren nock til hannem at haffue/Oc at faa sig en anden som hannem vert være/aff Slect oc byrd oc Edelhed/ paa det at des bedre fred ok samdregt skulle bliffue/mellem hamnē oc hans gode Mend/ oc ment almne. Dette tøchte kom iblant det mene Folck/ endog at de icke fuldkom

drøffuit/som mig tyctis. Dog [illegible]
sig fore at lide met alsomstørst tolmodig-
heg/hueff løcken eller Gud vilde hende
tilføge. Hun vaar i alle maade wforfæ-
rit/endog ath det mangfoldelig vendis/
hiid oc did wdi hendis hierte. Hun vilde
met it fritmod offuergiffue al den vold oc
velde som hun vor tilkommen/Her Volter
screff til Bononien sin Suoger/ bad han
nem kierligen at hand vilde sielff person-
lig føre hannem sine Børn hiem/der aff
bleff it menligt røchte offuer alt landit/
Huorledis Greffuen haffde giffuit Her
Volter sin Dotter til sin Ecte Høstru.
Greffuen giorde Her Volters vilie/før-
de hannem baade sine Børn optuctede
i al høuiskhed oc vel wdtzirede i alle maa
de/met alsomdyrbariste kleder oc klenod.
Han førde baade Dotter oc Søn til Sa-
lutz met en stor apparat / met Ridder oc
Suenne/Fruer oc Jomffruer/ i saadane
manering som mand pleyer at komme til
en mechtig Herris Brøllup oc verdskaff.
Icke

Jcke vilde Her Volter end da offuer-
giffne sin horhed / Men tenckte til huor
han ydermere/oc framdelis kunde friste
oc forsøge sin Hustru. Hand gick ind til
hende oc sagde. Griseldis/ ieg haffuer nu
hafft vilie oc velløst nock met dig i Ecte-
skafft stad/dog haffuer ieg seedt/forfarit/
oc fornummit paa alle dine seder / at du
fast offuer gaar din art oc ortsprung/ Aff
huilcken du est kommen. Jeg acter oc
vel/at mig bør icke at bliffue i slig [illegible]/
ved en Aggermands Daatter. [illegible]ne
gode Mend de tuinge mig der nu till/
Sameledis haffuer oc vorhelligeste Fa-
der Pauen giffuit mig loff ath ieg maa
faa mig en anden Høstru oc skilies ved
dig/ Hun er nu paa veyen oc kommer
snarligen. Der fore bliff du alligeuel ved
it got mod/oc vige nu hende/ at hun an-
nam̄er din stad/velde/vold/mact/oc mec
tighed. Tag oc met dig den sam̄e Brud-
skat/som du førde hid met dig/ Oc hol[illegible]
dig fra denne ende hiem igen/til din Fa-
ders gamble huss. Den dygdelige Grisel-
dis hũ suarede sin Herre oc sagde. Herre/

ieg l.

ieg haffuer vel [illegible] vist/ [illegible]
ydmighed / oc til din mectighed vaar in-
gen lignelse. Jeg ha[illegible] oc aldrig regnit
mig selff verdig at vere din tieniste Quin
de/end sige at vere din Høstru. Jeg er oc
i dit h[illegible]ff/ i huilckit du haffuer giort mig
til en Quinde/Gud skal vere mit vidnis-
byrd/at ie[illegible]ffuer dog al[illegible]id regnit mig
wuerdig [illegible]r din tieniste Q[illegible]uinde/ der fo-
r[illegible]cker ie[illegible] oc aldrig k[illegible]an fuldtacke Gud
[illegible] at ieg saa [illegible] i dit Huss haffuer
[illegible]lden i saa stor ære oc werdighed/
y[illegible]rmere end ieg nogen tiid kunde fort ie
ne. Thi er ieg nu altingest lered / at gaa
til min Faders Huss igen/ leffue min al-
der/oc samledis dø/der som ieg er meest
oc best beuand wdi min vngdom. Dog
skal ieg hede i meden ieg leffuer en fattig
vidue/ thi at ieg haffuer verit saadan en
Mans ærlige Brud. Jeg vil oc icke dig
wuiterligt gaa aff dette huss/wdi huilcket
ieg haffuer hafft/stor mact oc ære/oc for
dreffuit min tiid/du beder mig/tage met
mig min Brudskat oc de gaffue som
ieg fø[illegible]de till dig. Huad det er ved ieg

'ne ga[illegible] oc føre[illegible] wot dine direbar[illegible] clæder[illegible] met st[illegible] førte hiid til dit Pal[illegible]eg haff[illegible]at ingen anden gaffu[illegible] alleneste troskaff oc it nøgit legem[illegible]der fore vil ieg nu føre mig aff denne [illegible]el / oc tage paa mig igen mine gam[illegible]læder / i huilcke du haffuer [illegible]nnamm[illegible]ig til din tieniste Quinde. De andre [illegible]eder met ringe oc andre Klenodie som ieg haffuer brugit oc hafft til ære oc stadt/dem finder d[illegible] le sammen i kammerit. Jeg gick blot oc nøgen aff min Faders Huss/ did vil ieg oc gaa blot oc nøgen igen/ et tyckis mig dog icke vere børligt/at det lyff som haff uer borit oc fød dine børn til verden/skal aldelis gaa blot for Folckit oc sees aff huermand/ Der fore(om dig tyckis) beder ieg oc begerer aff dig at du(for denn Jomfrudom som ieg førde til dig) vilt vnde mig at beholde en blot serck / Met huilcken ieg kan oc maa betecke/ oc skiule din arme tieneste Quindes bare legeme/

E den

E[illegible]

holde ſig [illegible] / Me[illegible] [illegible] [illegible]ve aff
hans [illegible] ſaa bitter[illegible] /at han [illegible]eppeli⸗
gen kun[illegible] framføre [illegible]ſe ord oc ſagde.
Jeg er tilfredz/behol[illegible] [illegible]en ene ſerck / han
vende ſig oc gick fr[illegible]gende met græden⸗
detaare. Griſeldi[illegible] [illegible]an førde ſig aff alle
klæderne i alt F[illegible] [illegible]ens neruerelſe/beholt
paa ſig alleniſte [illegible] blote ſerck/met huil⸗
ken hun kunde be[illegible]ecke oc ſkiule ſin baare
krop. Saa gick hun aff Palatzit oben⸗
hoffuit met baare fødder/ oc mange folck
met hende/ ſom ynckede ſaadant ith løc⸗
kens fald. Men ingen aff dem alle kunde
holde ſig aff graad / vden alleniſte Gri⸗
ſeldis. Saa kom hun i ſaadane ynckelig
maade til ſin Faders Huſſ igen. Hendis
Fader haffde altid en kranck mening/ at
Griſeldis ſkulde komme til ſaa høyen
ſtad/oc vaar føddet aff ſaa fattig Folck/
hand tencte altid ſaa ved ſig. Naar ſom
Herren bliffuer keed aff min Dotter / oc
begynder ath hade hende/ fordi at hun er
aff ydmig Slect/ſaa ſkeer det viſſeligen/
ath

ath han driffuer hende fra sig aff sit huss
oc Pala[illegible] som mēligen er seduane iblant
de mectige/som han nu hørde/oc fornam
det megle Folck komme til sit Huss ocsaa
sin Dotter kommen tiendis / Ocsaa got
som nøgen/da begynte han strax at søge
de gamble reffne klæder / som hun tilforn
haffde/før end hun bleff bort ført/Dem
haffde hand vel foruarit i sin kiste. Han
gick sin Daatter imod/ at hun motte faa
nogit at skiule sig wdi. Men alt det folck
som hende følgde til sin Faders Huss / de
skildes fra hende met grædende taare.
Stor yncke vare det at sige der aff til ful=
de. Hun vaar altingist vel til fredz at ve=
re i sin Faders Huss/met stor tolmodig=
hed/wdi stor fattigdom / oc alsomstørst
ydmighed/saa/at aldrig nogit Menniske
kunde see eller mercke / nogre sorgfulde
tegen paa hende/oc aldrig hun nogen tid
kierde sig/ath hun vaar saa kommen fra
den stor vold oc velde/ oc til alsomstørst
armod oc treldom. Sammeledis tilforn/
Jo mere hendes mac[illegible] oc volde voxte/Jo
mere forøgte sig hendes ydmighed.

 Her

Her maa i høre/ Hu[illegible]
dis Her Volter begerede/at [G]riseldis skulde vntfange hans Brudt met tuct oc ære.

GReffen aff pauintz han vaar paa
veyen / oc vaar huer dag venten-
dis/oc vaar it menligt røchte i-
blant Folckit/om den nÿ Brud Her Vol-
ter skulde haffue / Her Volter forfarede
oc i sandhed aff en forridere / paa huil-
cken dag ath Greffuen skulde visseligen
komme til Salutz. En dag før end Greff
uen kom / sende han bud til Griseldis at
hun skulde komme. Hun kom stray met
stor ydmighed. Her Volter sagde/ Gri-
seldis/ Jeg vilde gerne ath den Jomffru
min Brud som morgen skal komme hid/
met Fruer oc Jomffruer / Riddere oc
Suenne oc alle andre som met hende kom
me/skulde vel vndfaaes Samledis oc al-
le andre/ Som hid nu kommendis vorde
til den høytid/ ath huer i sin sted oc saa
skulde vel vndfaa[illegible]/met tuctelige ord/ oc
alt andit hues der til hører. Vel haffuer
ieg

ieg Fruer oc eddele Quinder som der till
ere bequ[illegible]mme. Men alligeuel/endog du
haffuer onde oc reffne klæder/vil ieg sette
saadan befalning i dine hender/at du hel
ser oc vndfanger Gesterne/ oc sette huer
effter sin stadt. Helst fordi/ at mit sind/
min Seduane/ Oc all min lempe vedst du
fast ydermere end nogen anden. Grisel-
dis suarede oc sagde. Herre / saadant vill
ieg icke allene giøre/ men inderlig bege-
re/ at ieg dig til tieniste saadant maa giø
re. Oc i meden min Siel er i mit legeme/
da skalt du aldrig finde mig fortraden/ at
giøre dig vilie oc tieniste mit alsomstorst
ydmighed. Met saadane ord / begynte
stray Griseldis at beskicke/ oc berede alle
de stycker som hørde til senge/ til borde-
ne/ oc til alt andit hues hun viste behoff
skulde gøris til saadan en Høytid. Hues
hun oc icke sielff kunde aff stæd komme/
Det vnderuiste hun de andre met alsom
storst lempe/ saa at alting bleff beskicket i
gode maade. Hun beuiste sig i alle maa-
de som en tro tieniste Quinde. Anden
dagen der effter/ kom Greffuen aff Pa-
nintz

uintz met den vnge Herre/ Oc den vnge Frøycken / paa deris dygd oc deylighed forundrede sig alt Folckit. Somme sagde saa. Her Volter hand haffuer giort som en viiss Herre/ at hand saa haffuer skifft oc bydt/ Helst fordi / at den vnge nykomne Brud/ hun er fast ÿngere oc aff eddlere Slect end den Gamble er / oc der till faar han saa deylig en vng Printz till Suogerskaff. J alle maade vaar alligeuel Griseldis glad oc frii aff hiertit. Hun ey sørgede/ ey græd/ ey gremde sig/ ey skemmede sig/ Fordi ath hun gick for Folckit i gamble reffne klæder / Men hun gick imod Jomffruen met ith blidt Ansict oc sagde. Min alsomkieriste naadige Frue/ vere Gud oc mig velkommen. Siden gick hun fra hende oc vndfenge alt hendes Folck met god lempe oc tuctelige ord / Husit eller Saelen vaar saa kostelig wdstafferit / at alle Gesterne deff forundrede sig/ at saa stor tuct oc ære met saa gode lempe/ kunde nogen tiid bo/ forborgis/ eller beslutes wdi nogit Menniske saa ilde oc saa wselig klædt. Offuer alt

vaar

..is / oc ..ge Frøykis
.. ..ee/ Altid vaar.. oc oc hende sielff wor hiertit / Den loff .. priis hun gaff dem/ kan mand icke tilfulde aff sige/ maa vell skee na.. ..en skynde der fast till. Som ma.. ..ulde settis til bordz / Sagde Her Volter til Griseldis met en høytrø⸗ste/loed som hand vilde driffue sin skempt i alle Gesternes neruerelse / Griseldis/ Siger mig sandingen / Huad tyckis dig om min Brud/ er hun icke it deyli.. men⸗niske/ Ja Herre sagde Griseldis ath dey⸗ligere creature motte eller kund.. du al⸗drig opsøge wdi Verden. Wden al taiff⸗uel skalt du leffue salig met hende/ Oc al⸗drig fortrydit ath du fickst hende till din Høstru/ huilckit du neppelig skulde kūde giøre met mig eller nogen anden. Gud den Allsommechtigeste skall vide / Ath ieg saadant begere ynderlig aff hu oc hierte oc al min mact. En ting vil ieg dog begiere aff dig/ at du icke saa skarpe⸗lig straffer hende / Som du haffuer kas⸗tigerit din første Høstru / Helst fordi /

at

tyckis han [illegible] ulden
kunde taale eller lide [illegible] den tid [illegible]
ter da saa saadan sin høstrues wbegri=
gribelig stadighed / huilkcen hand i saa
mange maade wskyldelig haffde fristit oc
forsøgt/da bleff han betagen [illegible] m=
hiertighed/oc kunde icke lenger lide hen=
des mod [illegible]. Hand sagde/ nu er ieg viss
oc i s[illegible] forstaar / ath ingen mand i
Verd[illegible] haffuer saa yderlig fristit oc for=
søgt [illegible] Høstru/oc fundit [illegible] oc mec
tig a[illegible]ghed hoss hende [illegible] ieg haffuer
giordt. Der met tog han hende kærlig
ydi sin faffn met wsielige tuchtig ord/
aff hu[illegible] Griseldis forskrack oc forfærede
sig / ligeruiss som hun hadde være op=
uecht aff en suar oc under[illegible]m / Oc
sa[illegible] Her Volter til hende [illegible]ldis du
est [illegible]ne min [illegible] [illegible]stru/ A[illegible] ig haf=
uer [illegible]noge[illegible] a[illegible] afft/ aldrig vil ieg
[illegible]en an[illegible] [illegible]e. Denne Jomfru
[illegible] me[illegible] [illegible]dter / Det er din
[illegible]otter/ [illegible] [illegible]nge Herre hendes bro
der / d[illegible] [illegible]søn/al den deel som ieg
haffuer

giort/ det er allene giort oc skedt i den me-
ning/ at ieg vilde friste / farfare oc forsø-
ge din stadighed / Jeg haffuer icke ladit
døde dine Børn/ Men ieg haffuer ladit
dem vel foruare oc erligen opføde. Den
tid den gode tolmodige Griseldis oc hen-
des Børn saadant hørde / da bleffue de
paa alle sider aff ræt hiertens glæde saa
foruandlede/ ath de liglang tid icke kun-
de komme til ordz. Dog saa der effter met
alsomstørst kiærlighed/ vnfing Griseldis
sine Børn oc de hende igen/ met klappen
oc kissen oc wt allige kierlige ord/ Saa at
alle Fruer oc Jomfruer som i samme
Høytid vaare/ bleffue beuegit met dem i
barmhiertighed. Neppeligen vaar ith
Menniske iblant dem alle / Som kunde
holde sig at taarene icke runde aff hans
øyne for wbegribelig hiertens glæde/ da
bleff Griseldis igen foruiist i sin stad/ oc
alle sine dyrebare Klæder oc Klenod/ oc

bleff

met ſine Børn der effter i mange aar/ i
alſomſtørſt kierlighed/ oc met ſtor Gud-
frictighed. Sieden tog Her Volter førſt
til ſig ſin fattige gamble Suoger Jani-
culus ſom vaar Griſeldis Fader/ huil-
ken hand altid tilforn haffde forſmaadt/
paa det at han deſſbedre kunde fuldkom-
me ſin vilie met den gode Griſeldis/ ſaa
at forſøge hende ſom forſcreffuit ſtaar/
Hannem holt han i ſtor ære oc verdig-
hed/ Sin Daatter gaff han Marggreff-
uen/ men Sønen han bleff arffuing
til Landit effter Faderens død.
Leffuede i mange aar/ oc regerede
Landit ganſke vel/ met ſtor
viiſſdom oc ſnilhed.

En anden skøn Historia om en Doctor

wdi Læge kaanstens Daatter/ huorledis hun bleff troloffuit oc giffuit Greffue Bartram aff Rosilien imod hans vilie.

Til Bononia wdi Valskland vaar en Doctor i Læge kaansten/ huilckē som haffde en Daatter / Den samme hun vaar megit skøn oc ærefuld/ disligeste vaar hun oc saa begaffuit met mange atskillige dygder/ Der til met vaar hun oc saa vel opsuctet baade i gode sæder oc bogelige Kaanster oc Latiniske tungemaal/ ath hun vaar hendis Fader lige baade i vissdom oc forstand.

Det begaff sig/ at der kom en vng Greffue til Bononia som vilde studere der samme steds/ Som hed Greffue Bartram aff Rosilien / Oc samme Greffue bestadigt sig oc sine Tienere i kaast oc til Herbergs hoss samme Doctor.

Der samme Greffue nu nogen tid haffde været der/ da begaff det sig saa som tit oc offte skeer/ at samme Greffue Bartram bleff opuect met stor kierlighed/ Saa at hand finge stor vilie oc be-

[illegible] beger til samme Doctors Daatter/ Dog icke wden i ærlige kierlighed oc beger/ Oc sagde hand tit oc offte til hendis Fader / Der som det vaar Guds vilie / oc det vaar icke hans Fader imod/ Da vilde hand naar Gud loed hannem komme til forstand oc bleff til mand/ingen anden begere i verden til sin Ecte Hustru/ End samme hans Daatter/ om det vaar hans vilie. Hand skicket oc huld sig ocsaa i alle gode dyder oc tuctige sæder/at same Jomffru finge oc saa stor vilie oc kierlighed til hannem igen.

Nogen tid der effter døde samme Greffuis Fader / oc hand bleff stray der effter kaldet aff Konning Lodeuig aff Franckerige / ath hand skulde komme til paris oc vere der i Konningens gaard ibland andre vnge Førster oc Greffuer saa lenge ind til hand kunde bliffue saa gamle oc forstendig til at styre oc regere selff sit eget Land oc Vndersaate.

Der hand nu kom i Kongens gaard/ oc bleff nu vaand ved Hoffueleffnet/da bleff hans hu oc sind snart omuent/ saa at al den vilie oc kierlighed som hand haffde tilforn hafft til sin Jomfru wdi Bononia/den haffde hand al forglemt. Men hun kunde dog icke saa snart offuergiffue eller forglemme samme kierlighed som hun haffde til hannem aff sit hu oc sind/ men saa tit oc offte som hun tencte paa hannem / oc hans ærlige omgengelse oc kortuilige leffnet/ da sucket hun saare aff hiertet/oc bad Gud innerlige ath hun maatte see hannem en gong før end hun døde her aff verden.

Det

Det begaff sig nogle aar der effter at hen-
dis Fader hand døde / oc der vaar mange fine
erlige personer som vaar fød aff det beste oc for
nemste Slectinge/som vaar der wdi Bononien/
huilcke hende begerde ath haffue til deris Ecte
Hustru den ene effter den anden/ Men hun tac
kede/ Den alle oc huer serdelis naar de gaffue
hende deris vilie tilkiende/ Fordi saa Greffue
Bartram vaar hende saa kier/ oc laa saa hart i
hendis hu/at hun ingen paa Jorden vilde haff-
ue/den stund hun kunde spøre hannem i liffue.
Oc saad hun saa en tidlang/oc hulte Huss met
hendis Moder/Studerde oc saa fremdelis i hen
dis Faders oc andre gode Bøger/ at hun bleff so
lengre oc mere viisser oc forstendiger end nogen
Doctor wdi Bononia / Jcke alleniste i Læge
Kaansten / men ocsaa i alle bogelige Kaanster/
saa at ingen Doctor i Bononia vaar hendis li-
ge. Men huor som nogenstedz en ny eller wbe-
kient siugdom begyntis eller forkom / da viste
hun der grundelige oc beskedelige at tale om/ oc
giffue der baade raad oc lægedom imod.

Huorledis Kongen aff Franckerige bleff beslaffuen met en stor suar siugdom /saa at ingen iblant all hans Doctores kunde raade hannem bode/wden alleniste samme Doctores Daatter aff Bononia som giorde hannem met Gudz naadis hielp/ oc hendis Kaanst karsk oc sund igen.

Det

DEt begaff ſig paa en tiid/ ath Kongen aff Franckerige bleff haſtelige ſiug i Paris/ Saa ath ingen trøſtede hannem til liff-uit/ia alle hans Doctores oc de Docto-res ſom vaar i Paris tuilde ſtorlige paa/ at hand ſkulde nogen tiid bliffue til paſſ igen. Dog i en Gud haab oc mening bleff haſtelige bud wdſent til Bononiam aff hans Raad til alle Doctores i lege kaanſten /thi i ſamme Stad vaar paa den tid det ypperſte Studium wdi læge kaanſtē/ oc de lerdſte oc beromſte Doctores ſom vaar paa den tid i den ganſke Verden.

Nu iblant alle Doctores ſom bleff be-ſøct om raad i ſamme ſag / da bleff ocſaa denne Jomffru beuilliget/at hun vilde oc ſaa dele/dem paa Kongens vegne ſit go-de raad met / huor wdi hun loed ſig vel-villige finde/ oc paa det ſidſte iblant alle deris Raad / bleff hendis raad befunden det beſte/for alle andre deris. Der dette bleff Kongen haſtelige tilkiende giffuit/ befol hand ſtrax ath mand ſkulde ſkicke Veſte oc Vogen effter hende wfortøgert/

at

eller necte Kongen denne tieniſte. Hun bleff ocſaa glad aff hiertet/at hun haffde bekommet en redelig/ aarſage til at kom- me der hen/i den haab oc mening/at hen dis kiere Greffue Bartram ſkulde en gang verdis til i det mindſte/at tale eller ſee kierligen til hende/oc hun bad oc Gud trolige/ at dette maatte vederfaris hende.

Der hun nu kom til Kongen oc hand ſaa hende/forūdrede hand ſig ſtorlige/ba- de paa hendis dybe forſtand oc ſtoreſkiøn hed/ſom hun vaar begaffuit met. Der eff ter loed hand kalle alle de Doctores ſom der til ſtede vaar tilſam̄en/oc befoel dem/ At de ſkulde alle Arſtedie/oc Lægdom ſom hand ſkulde bruge/berede oc ordinere ſig/ Som hun dem det forſcreffne oc befale- de/det ene effter det andet. Endog at baa de Kongē oc alle Doctores haffde tilforn ſtorlige tuilet paa hans liffs ſundhed/ſaa hialp dog Gud formedelſt hēdis kaanſte

oc

smuck til passe igen / formedelst Guds naadis hielp oc hendis kaanske oc fliit/da raadslog hand met sit Raad/ huorledis hand kunde rettelige beløne hēde/ for saa dan hendis store fliit/oc gode vilie/Som hun haffde beuist hannem i sin siugdom/ der met betencte hand oc saa hendis erli=ge affkomst oc tuctige sæder/ at hun vaar icke født aff gemeen eller ringe almues Folck/men en Høylerd Doctors Daat=ter/huilcken Doctor vaar aff det ypperste slectinge som vaar paa den tiid i Bono=nia/der faare var hun oc saa vel en erlig giffte rmaal verd/huor met hand gaff til kiende/ at hand viste icke bedre at beløne hende hendis gode vilie oc kaanske/Som hun haffde beteed hannem i hans suare siugdom.

Dette gaff hand hende til kiende / Oc sagde/hun skulde kese sig en erlig Porson wdi hans ganske land eller rige/vere sig anten Hertog eller Greffue / til huilcken hendis

hendis hu oc sind kunde falde / oc hende best behagede at leffue [illegible] paa Jorden met / den (soer hand ved sin Kongelige Krone) vilde hand giffue hende t[illegible] hendis Ecte Hosbond. Desligeste oc s[illegible] en Kongelige oc Erlige Brudskat oc skencke der til.

Som denne Jomfru nu Kongens store naade oc gunst som hand b[illegible] hende til/ forstod oc merckt[illegible] / da betackede hun hannem ydmigelige met mange at skillige oc vel bepridede [illegible] / oc tacksigelse/oc bleff glad aff alt sit hierte/oc sagde. Alldernaadigste Herre oc Konge / Efterdi ath eders Kongel[illegible] Maiestat [illegible] mig saa naadige oc [illegible] haffue mig forset [illegible] den hellige ecteskabs stad/ [illegible] ved ieg ingen paa Jorden met dem [illegible] begere ath leffue i denne stad/ vden allenniste Greffue Bartram aff Rosilien. Der Kongen nu hørde hendis vilie oc beger[illegible] Da loed hand stray kalde Greffue Bar[illegible]am for sig oc sagde til hannem. Her B[illegible]tram Greffue til Rosilien/ J ere nu kom[illegible]en til eders mandelige alder oc forstand/ [illegible]

eders gøris det behoff/at i nu selff tager ved regimētet, oc regere eders Land oc vndersaate/ derfaare haffuer ieg loffuit eder denne skiøne oc forstandige Iomffru til eders Ecte Hustru/ti ieg ved icke hendis lige antē i skønhed vissdom eller forstand i alle met ganske Land oc Rige/ Jeg vil ocsaa der til giffue hende oc eder til en erlige Brudskat oc Medegifft arfflig eder oc alle eders affkom det ganske land Normandien/ Der til met vil ieg vere eder en naadige Herre oc Konge. Derfaare lader eder nu denne mine vilie oc naade behagelige sin.

Der Greffue Bertram hørde Kongen tale desse ord oc saa denne Iomffru staa hoss Kongen, oc kiende hand hende strax/oc loed sig tycke at hun vaar icke neer hans lige / Thi hand vaar nogit hoffmodig i sit sind/oc hun vaar icke fød aff saa ypperlige. Slectinge som hand vaar / derfaare foractede hand hende / oc tencte ved sig selff/der som hand end skulde giøre Kongens vilie / oc tage hende til sin Ecte Hustru / saa vilde hand dog

allige

alligeuel icke bliffue hoss hend
rede hand Kongē stray met
Aller naadigste Herre oc Ko
Kongelige Maiestat er mectig
uer at biude offuer mit liff oc go
det ieg eyer/dog haffde ieg forhob
at eders Naade skulde haffue forse
met ith andet Giftermaal/end ath ed
naade vilde at ieg skulde tage en Doctere
Daatter til min Hustru/ dog efftèrdi ath
eders Naade vil det saa haffue/saa giff-
uer ieg dette i eders Naadis vilie/ oc der
met samtycke hand/at hun bleff hannem
troloffuit oc giffuen til Ecte.

Den tid Greff Bartram haffde nu giff
uit sin vilie her wdi/da loed Kongen met
det alderførste bestille alle tingest / paa
det alderkaasteligste/som hørde til saadan
Bryllup/oc herlighed/oc loed føre Brud
oc Brudgom met stor Ere oc herlighed
hen til Rosilien / der som Brølluppet
skulde staa / oc beskaffede hende en Før-
stelige Frouentimmer baade met Fruer
oc Jomffruer/met al Herlighed/som der
til hørde.

Huor-

dis Greffue Bar-
hand haffde hafft Bryllup/
de Florentiner / oc bleff deris
mand/ Men Greffindē bleff
Rosilien / oc regerde Lan-
det en tiidlang.

Der nu Greffue Bartram haffde hafft Bryllup / Oc Rongens Folck vaar dragen hiem igen/da drog hand hen til Florentz/thi de Florentiner førde krig met deris Naboer samme tid/ oc hand bleff deris øffuerste for alt deris Krigsfolck/ som de brugede imod deris Fiender/oc skickede hand sig saa Ritterlige oc ærlige imod deris Fiender/oc saa desligeste imod alle dem som hand omgickis met/saa at de haffde stor vilie til hannem/oc hand haffde en ærlige besolding aff dem.

Der hand vaar nu bort dragen met sin Tienere oc Heste/oc hun formercte hans vilie imod sig / da behagede hende det ilde / fordi saa hun viste vel at hans vilie vaar icke god imod hende/som hand haff

de

de oc saa tilforn giffuit tilkiende imod Kongen. Saa bleff hun dog ærlig oc vel vntfangen aff alle hans Vndersaatte oc Adel/oc endog at hun vel forstod at hand haffde giffuit sig i tieniste til Florentz/ saa gaff hun sig dog til fredz det beste hun kunde/oc tog sig it gaat taalmodighed til/der til met idet hun saa nu at der vaar wskickeligt Regemente i landet/ for disaa huer haffde regerit som hand vilde selff efftterdi den rette Herre haffde icke selff verit i lang tid til stede, saa tog hun sig dog faare/ oc giorde en god skick Regimente offuer det ganske Land/ huilcket den menige Mand saare vel behagede. Der til met loed Kongen hende oc saa op det ganske Land Normandien / Som hand haffde giffuit hende met/ for en Brudskat.

Huorledis Greffinde hun skickede tho Ridder til Florentz til hendis Hosbond Greff Bartram/ oc huad suar de førde hend til bage igen fra hannem.

 En

EN tidlang her effter skickeGreff inden to aff hendis ypperste Hoff-sinder till sin Hosbond Greffue Bartram som vaar i Florentz / oc loed giffue hannem tilkende/huorledis i hans Land vaar it gaat skickeligt Regimente offuer al/oc loed hun hannem saa sige/ met samme to gode Mend/ der som hand vilde forlade sin Faderlige arffue oc eye-dom for hendis skyld/da vilde hun meget helder vige aff samme hans Land/ end hand skulde bliffue Landflyctig for hen-dis skyld.

Der de nu komme til hannem/ i Flo-rentz/oc gaff hannem hendis vilie oc me ning tilkiende / Da antuorde hand dem/ oc sagde/Jeg haffuer her paa min Fin-ger en gulde ring met en kaastelige eddel sten wdi /huilcken min Moder gaff mig i sit yderste/oc der faare haffuer ieg samme ring meget kier/oc skal aldrig komme fra mig/den stund ieg leffuer/ Der faare saa nøde som ieg vil miste denne same ring/ saa lidet maa hun vente mig til sig igen/ wden nu bekommer samme Ring.

Den

Den tid desse tho som hun haffde wdsent/ hørde denne hans horde oc strenge gensuar/ droge de til bage igen oc gaffue Greffuinden samme suar tilkiende/ huor wdaff hun bleff saare bedrøffuit. Nogen tid der effter/ loed hun de fornemste aff Adelen i Landet kalde tilsammen/ Oc gaff dem tilkiende/ at hun vilde icke ath deris Landzherre skulde for hendis skyld blyffue Landflyctig/ Men hun vilde hel der vige wdaff Landet/ oc giffue sig ind i it Klaaster/ oc vere der saa lenge som hun leffuede/ Oc bad dem alle at de vilde tage Landet iforsuar/ oc regere det saa som de vilde forsuar naar deris Landzherre hendis kiere Hosbond Greffue Bartram kom hiem igen. Oc da hannem hendis affskeed tilkiende giffue/ oc der met sagde hun dem altsammen gode nat oc drog strax der effter aff Landet.

Huorledis Greffinden

drog til Florentz/ oc bleff siugele aff hendis Hosbond Greffue Bartram/ huilcket hand icke viste/ oc siden fødde i Florentz tho Sønner.

Som

Som hun nu haffde saa antuor-
det Landet/ fraa sig tog hun en
Quinde oc hendis tieniste pige
til sig/ Desligeste ocsaa en stor sum Guld
oc Sølff / Som hun haffde samlet aff sit
eget Land Normandien/ oc befalede dem
alle Gud i Himmelen som der bode i Lan
det/ Huilcket huermand beklagede oc bleff
ue sorgfuld aff. Der hun nu vaar kom-
men aff Landet / gaff hun sig stray paa
veyen til Florentz/ oc der hun kom i By-
en/ da løckede det saa vel for hende/ at hũ
kom i Herberg hoff en god from erlige
Encke / Oc for samme Enckis dør redt
Greffue Bartram gerne huer dag en
gong frem/ men endog at hun kende han-
nem saare vel/ saa spurde hũ dog hendis
Verdinde at/ huad det vaar for en vnge
Herre d[illegible] huer dag reedt fram for hendis
dør/ hu[illegible]norde hende / oc sagde/ det er
Greffue Bartram aff Rosilien/ oc er øff
verste Høffuitzmand her wdi Byen / Oc
haffuer it gaat ryct oc yndeste aff huer-
mand. Vider gaff hun hende tilkende/ at
i sam̃e gaade bode en erlige Quinde fødr

aff